

Nr 92.

Ankom till riksdagens kansli den 18 april 1944 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar angående bidrag för budgetåret 1944/45 till instituten för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning.

(2:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln (punkt 106) föreslagit riksdagen att till Bidrag till institutet för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning för budgetåret 1944/45 anvisa ett anslag av 20 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 171, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 25 februari 1944, med ändring av nyssnämnda förslag föreslagit riksdagen att till Bidrag till instituten för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning för budgetåret 1944/45 anvisa ett anslag av 40 000 kronor.

Av det av Kungl. Maj:t äskade anslaget av 40 000 kronor är ett belopp av 20 000 kronor avsett för socialinstitutet i Stockholm och ett lika stort belopp för ett planerat nytt socialinstitut i Göteborg. Beträffande sistnämnda institut inhämtas av statsrådsprotokollet för den 25 februari 1944 bland annat.

Alltsedan budgetåret 1938/39 har statsbidrag utgått till institutet för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning i Stockholm; för innevarande budgetår är anslaget uppfört med 20 000 kronor. Institutet, som började sin verksamhet år 1921, har till ändamål att bereda utbildningsmöjligheter för den stora gruppen av socialarbetare i statlig och kommunal förvaltningstjänst, inom föreningsväsendet och storindustrin m. m.

Behovet av sådan utbildning, som socialinstitutet i Stockholm meddelar, har visat sig vara större än institutet förmått tillfredsställa. Vissa större kommuner ha därför övervägt att anordna utbildning av nämnda art. Frågan om denna utbildnings ordnande och andra spörsmål rörande den högre socialvetenskapliga och sociala utbildningen äro för närvarande föremål för utredning genom särskilda sakkunniga, de s. k. socialutbildningssakkunniga. I de sakkunnigas utredningsuppdrag ingår bland annat att söka fastställa, vilket behov av

ifrågavarande utbildning som föreligger och i vilken utsträckning detta kan anses tillgodosett genom nu tillgängliga utbildningsformer. De sakkunniga ha ännu icke avgivit sitt betänkande.

Sedan frågan uppkommit om inrättande av ett västsvenskt socialpolitiskt institut, ha *kommitterade för inrättande av ett socialpolitiskt institut i Göteborg* gjort framställning om ett statsbidrag av 20 000 kronor från och med nästa budgetår till ett socialpolitiskt institut i Göteborg. I framställningen anföres, att frågan om upprättande av ett socialpolitiskt institut sedan länge diskuterats i Göteborg. Intresset härför hade varit stort såväl i akademiska kretsar som bland kommunalmän. Efter överläggningar mellan representanter för Göteborgs högskola, stadsfullmäktige och folkrörelserna i staden hade därför tillsatts en kommitté med uppgift att förbereda bildandet av ett sådant institut, avsett för västra Sverige. Kommitterade hade kommit till den bestämda uppfattningen, att förutsättningar förefunnos för upprättande av institutet, vilket borde arbeta efter ungefär samma grunder som socialinstitutet i Stockholm.

I yttrande över framställningen ha *socialutbildningssakkunniga* tillstyrkt anvisande av ett statsanslag av 20 000 kronor till det planerade institutet i Göteborg. De sakkunniga anföra därvid bland annat följande.

Socialinstitutet i Stockholm åtnjuter för närvarande statsbidrag med ett årligt belopp av 20 000 kronor, varav minst 5 000 kronor skola disponeras för friplatser åt behövande elever. Institutets ekonomi vilar därutöver dels på elevavgifter, dels på anslag från Stockholms stad, dels på av centralförbundet för socialt arbete överlämnade medel ur den socialpolitiska fonden, dels slutligen på egna fonder. Med hänsyn därtill att socialinstitutet i Göteborg icke torde kunna påräkna motsvarande anslag från centralförbundet för socialt arbete och icke disponerar egna fonder synes det vara rimligt, att statsanslag för dess verksamhet till en början utgår med samma belopp som till institutet i Stockholm, eller årligen 20 000 kronor. Emellertid ha de sakkunniga för avsikt att framdeles inkomma med förslag, vilkas genomförande måste medföra betydande ändringar beträffande institutet i Stockholm, och frågan om storleken av anslaget till institutet i Göteborg bör därvid även tagas under förnyad prövning.

Vid anslaget torde även böra knytas det villkoret, att elevavgifterna icke göras högre än vid institutet i Stockholm. Dessa utgöra på den socialpolitiska linjen 300 kronor under första läsåret, 120 kronor under det andra och 30 kronor under varje följande läsår, på den kommunala linjen 300 kronor under första läsåret och 30 kronor under varje följande läsår.

Slutligen få de sakkunniga föreslå, att som villkor för statsanslaget, utöver den förut nämnda bestämmelsen att institutets grundstadgar skola underställas Kungl. Maj:ts fastställelse, även måtte föreskrivas, att ordförande i institutets styrelse utses av Kungl. Maj:t samt att styrelsens beslut rörande tillsättande av befattning som institutets föreståndare skall underställas Kungl. Maj:ts prövning och fastställelse.

Departementschefen har för egen del anført följande.

Inom ett stort antal kommuner ha under de två senaste årtiondena kamerala och sociala befattningar rekryterats med personer, som fått sin utbildning vid socialinstitutet i Stockholm. På senare tid ha svårigheter försports att tillgodose

de anspråk på kvalificerad arbetskraft, som från socialvårdens och kommunalförvaltningens sida resas. Tillströmningen av sökande till institutet har varit stark, och ett stort antal sökande har måst avvisas på grund av platsbrist. Då alltså ett stort behov av utbildad personal för det kommunala och sociala arbetet framträtt, men möjligheterna att tillgodose detta behov med personal, som erhållit en i första hand på praktiska uppgifter inriktad utbildning, äro begränsade, synes det initiativ, som nu tagits till inrättande av ett socialinstitut i Göteborg vara värt stöd från det allmännas sida.

De sakkunniga för den socialvetenskapliga och sociala utbildningens ordnande ha framhållit, att de ändringar i den socialpolitiska och kommunala utbildningens organisation, vilka de ha för avsikt att föreslå, icke äro av den genomgripande natur, att de böra utgöra hinder för att frågan om inrättande av ett socialinstitut i Göteborg löses redan nu. I likhet med de sakkunniga finner jag det önskvärt, att ytterligare ett socialinstitut kommer till stånd snarast möjligt. Mot den föreslagna förläggningen av det nya institutet finner jag i likhet med de sakkunniga icke anledning till erinran.

Det nya institutet avses skola organiseras i huvudsak på samma sätt som socialinstitutet i Stockholm. Då göteborgsinstitutet främst äsyftar att utbilda kommunaltjänstemän för mindre kommuner, där endast en utbildad tjänsteman kan tänkas förekomma och där denne följaktligen bör ha en så allsidig utbildning som möjligt, anse emellertid kommitterade för inrättande av detta institut lämpligt, att en förenad socialpolitisk och kommunal linje anordnas vid institutet i stället för som vid institutet i Stockholm särskild kommunal linje, respektive socialpolitisk linje. Mot den planerade organisationen av institutet har jag i huvudsak icke funnit anledning till erinran.

Frågan om institutets inrättande befinner sig ännu på ett förberedande stadium. Denna omständighet synes emellertid icke böra utgöra hinder för att statsbidragsfrågan redan nu upptages till prövning, särskilt som en förutsättning för att institutet kommer till stånd torde vara, att statsbidrag till institutets verksamhet kan påräknas. Givetvis bör dock statsbidraget icke utanordnas, förrän institutets organisation erhållit mera definitiv utformning.

De årliga driftkostnaderna för institutet ha preliminärt beräknats till omkring 43 000 kronor. I likhet med de sakkunniga finner jag skäligt, att statsbidrag för nästa budgetår utgår med 20 000 kronor.

Såsom villkor för statsbidragets utgående bör enligt de sakkunnigas mening gälla, att institutets grundstadgar fastställas av Kungl. Maj:t, att ordförande i styrelsen utses av Kungl. Maj:t, att beslut rörande tillsättning av föreståndarbefattningen skall underställas Kungl. Maj:t för fastställelse, att elevavgifterna icke sättas högre än vid institutet i Stockholm samt att institutet ställer sig till efterrättelse de ytterligare eller ändrade bestämmelser, som framtiden kunna komma att av Kungl. Maj:t meddelas. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser rörande villkoren för statsbidragets utgående, varvid de sakkunnigas förslag i huvudsak bör kunna godtagas.

I bilagan åttonde huvudtiteln till årets statsverksproposition har under punkten 106 föreslagits, att under rubriken Bidrag till institutet för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning måtte för nästa budgetår anvisas ett anslag av 20 000 kronor till institutet i Stockholm. Detta anslag och det av mig nu förordade bidraget till socialinstitutet i Göteborg torde böra anvisas under anslagsrubriken Bidrag till instituten för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning, varvid anslaget bör uppföras med ett belopp av 40 000 kronor.

Utskottet.

Utredningen i detta ärende har enligt utskottets mening givit vid handen, att behov föreligger av att ytterligare ett socialinstitut kommer till stånd. I likhet med departementschefen anser utskottet, att ett dylikt institut bör erhålla stöd från det allmännas sida. Utskottet har icke funnit något att erinra mot att det nya institutet, vilket skulle förläggas till Göteborg, erhåller den organisation, som av departementschefen angivits. Utskottet har även funnit skäligt, att det nya institutet tillerkännes ett statsbidrag av samma storleksordning, som det vilket nu utgår till socialinstitutet i Stockholm eller 20 000 kronor. Det torde på sätt departementschefen föreslagit få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser rörande villkoren för statsbidragets utgående, varvid enligt utskottets uppfattning bör — i anslutning till vad som gäller beträffande Stockholmsinstitutet — iakttagas, att viss av Kungl. Maj:t bestämd del av statsbidraget skall disponeras för friplatser åt behövande elever.

Till institutet i Stockholm torde för nästa budgetår böra anvisas 20 000 kronor och till ifrågavarande båda institut alltså tillhopa ett belopp av 40 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till instituten för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning* för budgetåret 1944/45 under åttonde huvudtiteln anvisa ett anslag av 40 000 kronor.

Stockholm den 18 april 1944.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 89.
